

ní nastoupí obdivované *Adagio* s tesknou hobojobovou kantilénou hlavní myšlenky, opakovanou orchestrem a vystřídanou tajemně znějícím středním dílem ve staccatových notách, které pak provázejí i návrat hobojobového zpěvu. Robustní scherzo poté dokáže i ve svém energickém, kupředu spějícím pohybu nabídnout širokodednou melodii – a svým triem i jadrnost dudácké *musette*; v průběhu brilantního finále s hlavní myšlenkou na způsob *mota perpetua* nás napadne, že mladý Bizet počítal (pokud vůbec) s virtuózně hrajícím orchestrem a dovedl ho využít. Věta tak uzavírá symfonii jako ucelené dílo plné mladistvého optimismu a nenapodobitelné francouzské elegance.

Po vítězstvích v domácích a evropských soutěžích se **Jan Jiraský** (1973) věnuje koncertní a pedagogické činnosti na Janáčkově akademii múzických umění, kde předtím studoval ve třídě Aleny Vlasákové. Již během studií vystupoval s recitály na Moravském podzimu, Pražském jaru, v cyklech Filharmonie Brno či České filharmonie i v zahraničí (Vídeň, Štýrský Hradec, Saarbrücken, Appeldorn, Lisabon ad.). Později jako sólista spolupracoval s desítkami skvělých dirigentů (Christian Arming, Jiří Bělohávek, Douglas Bostock, Aldo Ceccato ad.). Z jeho neobvyklých projektů jmenujme souborná provedení Bachova *Dobře temperovaného klavíru*, Mozartových osmnácti *klavírních sonát* nebo Janáčkova klavírního díla. Jeho koncerty přenášela evropská rádia (ČRo, RTS, SR, MDR, RDP ad.), jeho CD nahrávky (Radioservis, ArcoDiva, Antiphona, RTS) se setkaly s uznáním mezinárodní kritiky. Z novější doby lze připomenout recitál v lisabonském Teatro Nacional přenášený 12 evropskými stanicemi, nedávné koncerty v National Music Hall v Pekingu a ve velkém sále Szymanowského Akademie v Katovicích, či aktuální vystoupení v cyklech Filharmonie Brno a ve štýrskohradeckém Stefaniensaalu. V příští sezoně plánuje mj. debut se Slovenskou filharmonií v Bratislavě.

Jakub Klecker (1982), současný hudební ředitel opery Národního divadla moravskoslezského, hrál od dětství na klavír a zpíval v Kantiléně, již dnes vede jako umělecký ředitel. Dirigování vystudoval u Jiřího Bělohávkova a Tomáše Koutníka na pražské HAMU a poté začal působit jako dirigent (časem také jako šéfdirigent) Janáčkovy opery. Pod jeho taktovkou tam vznikla řada inscenací, v posledních letech *Hry o Marii* Bohuslava Martinů, *Tosca*, *Hubička* nebo *Čert a Káča*. V ostravské opeře začal v roce 2010 nastudováním Janáčkovy *Šárky* a *Ariadny* Bohuslava Martinů, pokračoval Stravinského *Životem prostopášníka* nebo baletní inscenací *La Sylphide* a *Popelka*. Po nástupu do funkce šéfa připravil operu-film *Tři přání* (Martinů), Smetanovy *Branibory* a Mozartova *Tita*. V pražském Národním divadle pak *Figarovu svatbu* nebo baletní večer *Ballettissimo*. V lednu 2013 debutoval s *Aidou* v Norimberku a na zájezdu Janáčkovy opery do Ománu v květnu 2014 řídil *Rusalku*, uvedenou na Arabském poloostrově poprvé. Letos debutoval s *Figarovou svatbou* ve Vratislavi.

Jako symfonický dirigent spolupracuje s většinou českých orchestrů (SOČR, FOK, PKF, s filharmonii v Olomouci, Zlíně, Ostravě a v Brně, s Komorní filharmonií Pardubice, s orchestrem Czech Virtu-

osi), v zahraničí vystoupil s orchestry v Udine a v Jeně. V letech 2007 a 2009 řídil Filharmonii Brno na zájezdech po Japonsku. Opakovaně účinkoval na festivalech MHF Brno, Janáček Brno, Rheingau Musik Festival, v letech 2009 a 2016 na Pražském jaru. Vyučuje dirigování na Hudební fakultě JAMU.

Jiří Beneš

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas, vypnuli mobilní telefony a během koncertu nefotografovali. Po jeho začátku není vstup do sálu umožněn. Změna programu a účinkujících vyhrazena!

Koncert se koná za finanční podpory Nadace Bohuslava Martinů

Generální partner Filharmonie Brno

Za podporu a spolupráci děkujeme

Zveme vás na

Sólista sezony s britskou klasikou, 4. ab. koncert cyklu Filharmonie doma I v Besedním domě 10., 11. a 12. 5. 2017 v 19:30: **Pärt** Cantus in memoriam Benjamin Britten, **Elgar** Violoncellový koncert e moll, **Beethoven** Symfonie č. 2 D dur; Matthew Barley – violoncello, Filharmonie Brno, dirigent Alexander Joel

Filharmonie Brno, příspěvková organizace
Komenského nám. 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801
www.filharmonie-brno.cz

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno. Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Jihomoravského kraje a Ministerstva kultury ČR.

**61.
koncertní
sezona
2016
2017**

**Sny o Francii
Filharmonie doma I**
3. abonentní koncert
Besední dům
1, 2 a 3 | 3 | 2017

**Filharmonie
Brno Philharmonic**

BOHUSLAV MARTINŮ

Předehra pro orchestr H 345 | 8'

Overture for Orchestra, H345

FRYDERYK CHOPIN

Klavírní koncert č. 1 e moll op. 11 | 40'

Piano Concerto No. 1 in E minor, Op. 11

1. Allegro maestoso
2. Larghetto
3. Rondo: Vivace

přestávka | 20'

GEORGES BIZET

Symfonie č. 1 C dur | 27'

Symphony No. 1 in C major

1. Allegro vivo
2. Adagio
3. Scherzo: Allegro vivace – Trio
4. Finale: Allegro vivace

Jan Jiraský klavír / piano

Filharmonie Brno / Brno Philharmonic

dirigent / conductor **Jakub Klecker**

Sny o Francii

budí hudba nejrůznějšími způsoby: velká země přispívala k vývoji evropské hudební kultury zásadní měrou od starověku a v některých údobích se její metropole stávala dokonce hlavním střediskem, v němž se domácí vlivy mísily s přínosem četných přistěhovalců v novou světově vítězíci kvalitou. Dnešní pořad nám skýtá příležitost zasnít se nad skladbami, jejichž autoři byli s Francií tak či onak bytostně spojeni a jež navíc měly zcela zvláštní osudy: zatímco dvacetiletý Chopin přijížděl do Paříže svým koncertem hned na počátku svého doživotního pobytu zvítězit, zůstaly dnes prováděné, ve Francii vzniklé skladby domácího Bizeta a zdomácnělého Martinů dlouho bez povšimnutí – žádný z obou je nikdy neuslyšel.

Bohuslav Martinů (1890–1959) odjel v roce 1924 na stipendium k několikaměsíčnímu studijnímu pobytu do vytoužené Paříže, jež tehdy v poválečných letech udávala evropské hudbě tón. Jeho pobyt se protáhl na patnáct let – Martinů se v mezinárodním pařížském prostředí zabydlel, oženil a s postupným tvůrčím dozráním také prosadil; a i když se pak prosadil ještě úspěšněji ve Spojených státech, neprestal považovat Francii za svůj druhý domov a vracel se do ní jakoby náhradou za rodnou Vysočinu, kam nesměl...

V listopadu 1953 přijeli manželé Martinů z hlučného New Yorku do Nizzy, kde hodlali v klidu a středomořské pohodě strávit zimu, a skladatel se dal do práce na nedokončených nebo slíbených skladbách. Jedním z jeho závazků byla kompozice nevelkého orchestrálního díla pro rodičovské sdružení proslulé Mannesovy hudební školy v New Yorku: za necelý týden (10. – 15. listopadu) tedy napsal osmiminutovou brilantní **Ouverturu** pro velký orchestr. Dvanáct let poté (1965) ji vydalo pařížské nakladatelství Maxe Eschiga, ale dlouho o ni nikdo nejevnil zájem, takže zůstávala po celý zbytek století víceméně tajemným číslem v Pohlreichově katalogu. Teprve od roku 2005 se množí záznamy o jejím provádění, vzhledem k úžasnému bohatství martinůvského repertoáru však stejně nepřilíš početným: dnešní provedení je brněnskou premiérou.

Skladba probíhá skoro po celé své délce v nepřetržitém pohybu různých šestnáctinových figurací, jakým dovedl právě Martinů dát tematický smysl a zároveň jimi budit pocit radosti z muzicírování, přenášený z interpreta na posluchače. Zřejmě s představou, že se skladbou budou zabývat žáci Mannesovy školy, předepsal jí Martinů opatrné *Moderato*, ale na druhé straně ji bohatě vybavil rytmickými rafinovanostmi, v jednom místě dokonce náznakem kontrapunktu. Skvělým nápadem je také devítitaktový úsek hraný souborem sedmi sólistů (bez průvodu) – flétnisty, hobojisty, dvou houslistů, violisty a dvou violoncellistů. Všudypřítomný šestnáctinový pohyb ustupuje jen na několika málo místech zpěvnějšímu přechodu v charakteristických synkopách; zvolna se zastaví před modlitebně znějícím čtrnáctitaktovým *Andante molto* středního dílu a pokračuje pak v doslovném opakování expoziční až k *fortissimo* vpadaající kódě s vítězným chorálem žesťů.

Příběh francouzské emigrace **Fryderyka Chopina** (1810–1849) je velmi dobře znám a svým romantickým patosem skvěle odpovídá ovzduší doby i celkovému ladění Chopinovy tvorby. Mladý skladatel a stejně geniální pianista začal být v revolučně naladěné Varšavě považován za jejího uměleckého mluvčího, zvlášť když se už na svém prvním zahraničním zájezdu (do Vídně) skvěle prosadil. Jeho přípravy na další, mnohem delší zájezd pak probíhaly za všeobecné pozornosti a rozlučkový koncert 10. října 1830, na němž hrál svůj **Klavírní koncert e moll** op. 11, se stal národní manifestací. Z obou jeho koncertů se onen v *e moll* všude označuje jako **první**, má také nižší opusové číslo (11) a byl vydán před *koncertem f moll* op. 21 („*druhým*“); pokud se týče vzniku obou skladeb, je jejich pořadí obrácené.

Zájezd, jehož konečným cílem měla být Paříž, probíhal volně po středoevropských hudebních metropolích (Vratislav, Drážďany, Praha, Vídeň); dvacetiletý Chopin měl takovou pověst, že mohl všude (v Praze

ovšem jen přespál) a s úspěchem koncertovat. Krátce po příjezdu do Vídně (kde zůstal osm měsíců) se dověděl o vypuknutí varšavského povstání a chtěl se okamžitě vrátit; přátelé a nakonec i vlastní úvaha ho přesvědčili, že polské věci prospěje mnohem víc vlastním uměleckým působením v zahraničí. V Paříži byl – díky početné obci jejích polských šlechtických i uměleckých obyvatel – přijat se sympatiemi; právě sedm týdnů po varšavské premiéře provedl *Koncert e moll* v proslulém Pleyelově sále a zahájil tak svou už doživotní pařížskou činnost.

Koncert svědčí o tom, že Chopin neměl problémy s aplikací vžitého třívětého schématu na svůj zcela nový romanticko-fantazijní způsob hudebního projevu. Sonátová (dvacetiminutová!) první část ve třídobém taktu představí ve své orchestrální expoziční třetí myšlenku (melodický génius Chopinův dokázal dát i každé z mezivět motivickou platnost), ale teprve s nástupem klavíru se každá z nich rozvine ve velkou fantazii, již propůjčuje charakteristická ornamentika nový obsah a pocit rytmické nespoutanosti. Ke druhé větě poznamenal skladatel: *Nemá to být silný efekt; je to spíš romance, klidná a melancholická, budící dojem ohlednutí na místo, které dokáže vyvolat tisíce šťastných vzpomínek. Je to způsob snění v měsíčním světle o krásném jarním jitru.* A do finále umístil skladatel folklorní živel, taneční energii *krakowiaku*, umocněnou strhujícím účinem svrchované klavírní techniky.

Osobnost **Georgese Bizeta** (1838–1875) provází hudebními dějinami pověst geniálního smolaře, jemuž nebylo nikdy dáno pocítit osobní úspěch ze skladeb, kterými se do těchto dějin nesmazatelně zapsal. Víme, že zemřel už sedmatřicetiletý a že k jeho skonu přispělo zklamání z neúspěchu opery *Carmen*, a to právě ve chvíli, kdy toto dílo začalo nastupovat na světové operní scéně, jimž až dosud kraluje jako neporazitelná repertoární jednička. A že tato událost byla jen vyvrcholením někdy neuvěřitelných náhod, jež pronásledovaly jeho předchozí skladby. V symfonickém oboru šlo například o jeho prvotinu, **Symfonii C dur**: tou prokázal sedmnáctiletý konzervatorista svou obdivuhodnou zralost (napsal ji jako kompoziční úkol za měsíc), ale za jeho života ji nikdy nikdo neuslyšel, protože byla v archivu pařížské konzervatoře objevena teprve v roce 1932 a poprvé provedena o tři roky později, osmdesát let po svém vzniku – přitom jde dnes o repertoární titul, který soutěží o své umístění mezi romantickými symfoniemi z první půle devatenáctého století. Dlouho se také o ní mluvilo jako o jediné Bizetově symfonii, protože o své dvojce (v téže tónině) se nikdy příliš nezmiňoval ani sám Bizet, který si ji přivezl ze svého tříletého stipendijního pobytu v Římě.

Symfonie svědčí na první poslech o tom, že se mladičká tvůrce dokázal dokonale poučit na nejlepších skladbách své a předcházející epochy; zasloužený podiv však budí jeho vlastní přínos. Při zdůrazňování jeho melodického talentu si kupodivu málokdo všimne, že dvě myšlenky, jejichž kontrastní napětí nese každou z jeho symfonických vět, se skoro pokaždé kontrastně doplňují a že toho mladý skladatel dokáže v reprízách využít. Perfektně vyvedená sonátová vstupní věta zanechává v posluchači svěží pocit, jaký charakteristicky vyvolávají díla hodně mladých tvůrců (například Schuberta nebo Suka); po